

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра статистики та математичних методів в економіці
Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 051 «Економіка»
(шифр та найменування спеціальності)
За освітньою програмою
«Бізнес-економіка та аналітика»
(назва освітньої програми)

на тему:
**«Порівняльний аналіз екологічного
стану регіонів України»**

Виконавець:

студентка центру заочної та вечірньої
форми навчання

Коротченкова В.Р. _____

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Ольвінська Ю. О. _____

ОДЕСА – 2024

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність проблеми. Все життя на планеті залежить від її благополучного стану, але взаємопов'язаним системам атмосфери, океанів, водних потоків, суші, крижаного покриву та біосфери, що утворюють природне середовище, загрожує діяльність людини. Разом з тим у міру того, як тендітне довкілля стає більш уразливим для стихійних лих, стихійні лиха також руйнують навколишнє середовище у кругообігу несприятливих причин та наслідків.

Охорона навколишнього середовища перетворилася в глобальну проблему, пов'язану головним чином, зі зростанням антропогенного впливу. Ця проблема є досить актуальною через екологічну ситуацію в світі, і на даному етапі має приділятися увага до навколишнього середовища, оскільки це прямо впливає на існування людства.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Головною метою цієї роботи є дослідження сучасного стану навколишнього середовища, аналіз основних показників та розкриття механізмів з охорони навколишнього середовища як в Україні, так і у всьому світі.

У роботі визначенні і вирішенні наступні завдання:

- висвітлено основні поняття у сфері охорони навколишнього середовища;
- проаналізована динаміка та структура основних показників сфери охорони навколишнього середовища;
- надано групування регіонів України за різними ознаками, що пов'язані зі сферою охорони навколишнього середовища;
- побудована регресійна модель, за допомогою якої визначений вплив окремих факторів на середню очікувану тривалість життя.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є навколишнє середовище та основні показники, що з ним пов'язанні.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти забезпечення сприятливих умов та розвитку сфери охорони навколишнього середовища.

Методи дослідження. При виконанні кваліфікаційної роботи використовувались такі статистичні методи як: метод середніх величин, метод порівняння, показники варіації, метод статистичних групувань, аналіз динаміки, графічний та картографічний методи. Для обробки й аналізу інформації використовувалися такі комп'ютерні програми: Microsoft Excel та Microsoft Word.

Інформаційною базою досліджень є наукові публікації, нормативно-законодавчі акти України та офіційні статистичні дані, а також роботи таких науковців як В.О. Шевченко, О.П. Коваленко, І.М. Бондаренко, О.І. Галайчук, Н.М. Ковальчук, І. В. Жарков, В.І. Петренко, О.В. Глуценко, І.М. Бондаренко, А.В. Грищенко, О.В. Гуцал та інших.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опубліковано статтю:

Коротченкова, В. Р. Регіональний аналіз екологічного стану в Україні [Текст] / В. Р. Коротченкова, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 10. Частина I – Одеса, ОНЕУ. – 2024. – С. 50 – 66.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми кваліфікаційної роботи, сформульовано мету та завдання, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, відображено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі кваліфікаційної роботи **«Теоретичні питання статистичного аналізу стану навколишнього середовища»** було розглянуто сучасні проблеми навколишнього середовища в Україні та світі, а також надано теоретичну інформацію про навколишнє середовище як об'єкт статистичного аналізу. Визначено систему показників екологічної статистики.

У другому розділі кваліфікаційної роботи **«Статистичний аналіз екологічного стану окремих компонентів навколишнього середовища в регіонах України»** було проведено аналіз стану, використання та охорони водних ресурсів в цілому по Україні та в розрізі окремих регіонів. Крім того, було проаналізовано стан, охорону атмосферного повітря та поводження з побутовими відходами.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи **«Статистичний аналіз показників охорони навколишнього середовища в регіонах України»** було проаналізовано динаміку регіональних витрат на охорону навколишнього середовища та ефективність використання капітальних інвестицій та поточних витрат за регіонами України. Та проведено інтегральну оцінку екологічного стану в регіонах України.

ВИСНОВКИ

Отже, мета і завдання кваліфікаційної роботи, а саме дослідження сучасного стану навколишнього середовища, аналіз основних показників та розкриття механізмів з охорони навколишнього середовища як в Україні, так і у всьому світі, були виконані. Було висвітлено основні поняття у сфері охорони навколишнього середовища; проаналізована динаміка та структура основних показників сфери охорони навколишнього середовища; надано групування регіонів України за різними ознаками, що пов'язані зі сферою охорони навколишнього середовища; побудована регресійна модель, за допомогою якої визначений вплив окремих факторів на середню очікувану тривалість життя.

Провівши аналіз, для України можна виділити наступні особливості та пропозиції:

1. Комплексна охорона навколишнього середовища здійснюється на рівні підприємств, населених пунктів, регіонів, держав і глобально в масштабах всієї планети.

2. Екологічна ситуація в Україні потребує залучення широкого кола населення до розв'язання екологічних проблем, тісної взаємодії з громадськими екологічними організаціями, підтримки їх ініціативи та конкретних пропозицій, що відповідає і передбачено екологічним законодавством України.

3. Україна здійснює на своїй території екологічну політику, спрямовану на збереження безпечного для існування живої і неживої природи навколишнього середовища, захисту життя і здоров'я населення від негативного впливу, зумовленого забрудненням навколишнього природного середовища, досягнення гармонійної взаємодії суспільства і природи, охорону, раціональне використання і відтворення природних ресурсів.

4. Необхідно підвищувати екологічну культуру суспільства і професійну підготовку спеціалістів із забезпечення загальної обов'язкової комплексної освіти та вихованням в галузі охорони навколишнього природного середовища, в тому числі в дошкільних дитячих закладах, у системі загальної середньої, професійної та вищої освіти, підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів.

Раціональне використання водних ресурсів є важливим аспектом, до якого має прагнути Україна. Так, у 2021 році в середньому обсяг використання свіжої води серед регіонів України склав 322,5 млн. м³, а у 2010 році – 394,5 млн. м³. При цьому більшість регіонів України використали свіжої води обсягом на 149,1 млн. м³ у 2021 році, а у 2010 році – 180,5 млн. м³. Використання свіжої води дещо зменшилося, але не глобально.

Більшість цивілізованих країн намагаються зменшити обсяги викидів у атмосферне повітря, зокрема шляхом переходу до електричних двигунів. Для України потрібен ще час для переосмислення та початку переходу на такий вид транспорту. Говорячи про заводи і фабрики, то у 2021 році в середньому обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел серед регіонів України склав 220,3 тис. т., а у 2010 році – 339,9 тис. т. При цьому у більшості регіонів України обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря склав у 2020 році 198 тис. т., а у 2010 році – 252,4 тис. т. За 10 років спостерігається значне зменшення цього показника.

Слід також зазначити, що поводження з відходами у цивілізованих розвинених країнах давно вже набув звичного характеру. Однак, у 2020 році в середньому частка утилізованих відходів у загальному обсязі утворених відходів серед регіонів України складала 21,2%, а у 2010 році – 26,2%. При цьому у більшості регіонів України це співвідношення складало у 2020 році 11,4%, а у 2010 році – 18,1%. Тобто відмічається негативна тенденція по відношенню до утилізованих відходів.

Фінансова підтримка екологічної сфери є напроцуд важливо для її розвитку. Так, у 2020 році в середньому обсяг загальних інвестицій на охорону навколишнього середовища серед регіонів України склав 3025,4 млн. грн., а

у 2010 році – 629,2 млн. грн.. При цьому у більшості регіонів України загальний обсяг інвестицій на охорону навколишнього середовища складав 2489,8 млн. грн. у 2020 році, а 368,7 млн. грн. – у 2010 році. За 10 років обсяг загальних інвестицій значно зріс, не враховуючи всі інші фактори, що є позитивним для навколишнього середовища.

Державне регулювання відносин у сфері охорони навколишнього природного середовища відіграє важливу роль у розв'язанні багатьох екологічних проблем, а саме, щодо збереження біологічного різноманіття, вичерпання або надмірного використання невідновлюваних природних ресурсів, порушення унікальних екосистем, збереження природного капіталу.

Система управління збереженням природного капіталу має складну багатогалузеву структуру. Отже, створення ефективної системи управління збереження природного капіталу можливе за умови застосування кращого міжнародного досвіду розвинених держав світу у поєднанні із національними особливостями, формуванням єдиної методологічної бази нормативних показників із їх законодавчим закріпленням, залученням економічних стимулятивних інструментів збереження природного капіталу (грантів, премій, екодотацій, екокредитів, торгівлі квотами на викиди, впровадження інструментів «зеленої економіки»). Залучення стимулятивних інструментів збереження природного капіталу дозволить сформувати ефективний механізм державного регулювання процесу збереження природного капіталу в Україні.

АНОТАЦІЯ

Коротченкова В.Р. «Порівняльний аналіз екологічного стану регіонів України».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності

«051 «Економіка»»

(цифр та назва спеціальності)

за освітньою програмою «Бізнес-економіка та аналітика»

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2024.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є навколишнє середовище та основні показники, що з ним пов'язані.

У кваліфікаційній роботі розглянуті сучасні проблеми навколишнього середовища в Україні та світі. Окремо виділено систему показників екологічної статистики. Проаналізовано стан, використання та охорону видних ресурсів, атмосферного повітря, а також наведено аналіз поводження з побутовими відходами. Проведено аналіз регіонів України за витратами на охорону навколишнього середовища.

Ключові слова: *охорона навколишнього середовища, аналіз, динаміка, екологічна статистика, водні ресурси, атмосфера, відходи.*

ANNOTATION

Korotchenkova V. R. "Comparative analysis of the ecological state of the regions of Ukraine".

Qualifying work for obtaining an educational bachelor's degree in special

051 «Economics»

for the educational program "Business Economics and Analytics"

Odessa National University of Economics. - Odessa, 2024.

The bachelor's thesis consists of three sections. The object of the study is the environment and the main indicators related to it.

The qualification work considers modern environmental problems in Ukraine and the world. The system of indicators of ecological statistics is separately allocated. The state, use and protection of prominent resources, atmospheric air are analyzed, as well as the analysis of household waste management is given. The analysis of regions of Ukraine on expenses for environmental protection is carried out.

Keywords: *environmental protection, analysis, dynamics, ecological statistics, water resources, atmosphere, waste.*